

התוכנית הלאומית לחשיפת ירושלים הקדומה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם, במטרה להביא להמשך חשיפה, מחקר ופיתוח של אתרי העתיקות בירושלים הקדומה וכך להעצים את ירושלים – כמוקד בין לאומי של דת, מורשת, תרבות ותיירות, ובהמשך לישיבת הממשלה מיום 28.05.2017:

1. הממשלה רושמת לפניה כי בכוונת רשות העתיקות לבצע, במסגרת תכנית העבודה שלה ובכפוף לקיומו של תקציב, את תכנית "שלם" בשלבים וזאת בהמשך להחלטה מס' 2689 של הממשלה מיום 28.05.2017.
2. להקצות 47 מיליון ₪ בשנים 2018-19 לצורך ביצוע השלב הראשון שיכלול את המפורט בנספח המצ"ב.
3. התקציב למימוש השלב הראשון של התכנית יאוגם במשרד התרבות הספורט ויועבר על ידי משרדי הממשלה הבאים לפי החלוקה המפורטת:

משרד	הקצאה (במלש"ח) לשנת 2018	הקצאה לשנת 2019
רה"מ	1	1
תרבות וספורט	5	5
חינוך	5	5
ירושלים ומורשת	5	5
מדע וטכנולוגיה	0.5	0.5
הבינוי והשיכון	1	1
האוצר	5	5
המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל	1	1
סך הכל	23.5	23.5

4. תקציב הרשות יתוקן בהתאם לסעיף 23 לחוק רשות העתיקות, תשמ"ט-1989 לאחר אישור התקציב הממשלתי לביצוע שלב א'.

תקציב משרד ירושלים ומורשת יוקצה מתקציב תכנית אגן העיר העתיקה, על תוכניות ההמשך לה, ככל שיאושרו, וזאת בכפוף לנהלי העבודה של תכנית אגן העיר העתיקה, כפי שיחולו.

דברי הסבר

רקע כללי

החלטה זו נועדה להביא להמשך חשיפתם, חקירתם ופיתוחם של אתרי העתיקות בירושלים הקדומה בפעולה ממלכתית, מתמשכת ורציפה, שתעצים ותדגיש בפני העולם כולו את מקומה של ירושלים כבירתו הקדומה של דוד המלך וכבירת ישראל המודרנית - עיר של דת, מורשת, תרבות ותיירות. במרחב הגיאוגרפי של ירושלים הקדומה – נשוא החלטה זו - מצויים האתרים המהווים את מקום לידתה של ירושלים. מכאן, בשיפולי העיר העתיקה של ירושלים התפתחה העיר הקדומה, שבה ייסד דוד מלך ישראל את בירת ממלכתו בה שלמה המלך יורשו בנה את המקדש, המבנה שלאורו נכתבו ונערכו רבים מכתבי הקודש. אזור זה הוא בעל חשיבות עליונה במורשת היהודית, כמו גם במורשת דתות אחרות ושרידיו הם הד רחוק לעבר מפואר. חשיפת ירושלים הקדומה, הינה בעלת חשיבות ממדרגה ראשונה, במישור הדיפלומטי ויש לה ערך רב מאוד מבחינה תיירותית וכלכלית. תשעים אחוז מהתיירים המגיעים לישראל, מבקרים בירושלים ורבים מהם מגיעים כדי לעמוד מקרוב על שורשיה ההיסטוריים והדתיים. רשות העתיקות פרסמה פומבית את כוונתה להתקשר, בכפוף לתקציב, עם עמותת אלעד במיזם משותף לצורך ביצוע החלקים הרלבנטיים בתכנית שלם הנוגעים למתחם עיר דוד-ו, וכן, בשיתוף רשות הטבע והגנים לאור היות מרבית השטח גן לאומי מוכרז. לא התקבלו השגות לנושא וההסכם טרם נחתם.

מטרות התוכנית:

1. למתג את ירושלים הקדומה כאזור בעל חשיבות לאומית ובין לאומית.
2. להגדיל את מספר המבקרים בכלל אתרי ירושלים הקדומה לכדי לפחות שלושה מיליון מבקרים בשנה.
3. ליצור קשרים פיזיים ישירים בין חלקה הדרומי של העיר הקדומה עם החלקים שבתוך החומות, תוך מעבר בינות לשכבות ארכאולוגיות שונות.
4. להבליט ולהנכיח את האתרים ההיסטוריים והתנ"כיים הקיימים באזור, ולהמחיש את הרב שכבתיות של ירושלים הקדומה.
5. להנגיש את אתרי העוגן לקהל הרחב ולמצבם כגנים ארכאולוגיים ומוזיאונים פתוחים לטובת המבקרים.
6. לפתח תשתיות קליטת קהל תוך פיתוח בר קיימא, בכלים מודרניים ובהתאמה לעתיד.
7. לשלב את חווית הביקור עם עשייה חינוכית מעשית לבני הנוער ולתלמידים.
8. ליצור תשתית מחקרית שתתלווה לחפירות הארכאולוגיות, תעמיק את הידע ותאפשר את חשיפתו וקרובו לקהל הרחב.

התוכנית תכלול כאמור לעיל את הפרמטרים הבאים: חשיפה ארכאולוגית, שימור, אוצרות, פיתוח תשתיות תיירותיות ברות קיימא, מחקר, תיעוד, חינוך והנחלה, הסברה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

התקציב הממשלתי לשלב א' של התכנית עומד 47 מלש"ח על פי החלוקה שלעיל.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר-תומך
שר המדע והטכנולוגיה-תומך
שר החינוך-תומך
שר הבינוי והשיכון- תומך
שר לפיתוח הפריפריה, נגב וגליל-תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

התכנית אינה מופיעה בתכנית העבודה של רשות העתיקות כפי שהוגשה לאישור שרת התרבות והספורט ושר האוצר ומשכך, ככל שתאושר ההחלטה לאיגום המשאבים שיועברו אל רשות העתיקות, תידרש מועצת הרשות להוסיף את ביצוע התכנית לתכנית העבודה, לעדכן את הצעת התקציב ולאשר ולהגישה לאישור השרים והממשלה כנדרש בסעיף 23 לחוק רשות העתיקות, תשמ"ט-1989.

בנוסף, מאחר ומדובר באזור המיועד לתכלית דתית, נדרש לקבל אישור מוועדת שרים לפי סעיף 29(ג) לחוק העתיקות, תשל"ח-1978 הקובע כי "לעניין אתר עתיקות המשמש לצורך דתי או מוקדש לתכלית דתית, לא ייתן המנהל אישור לחפירה או לאחת הפעולות המנויות בסעיף קטן (א) אלא באישור ועדת שרים המורכבת מהשר כיושב-ראש, שר הדתות ושר המשפטים".

בהתאם לאמור לעיל ובכפוף לביצוע לפי כל דין, אין מניעה משפטית, מקבלת ההחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי: אחר

תחום פעולה עיקרי: אחר

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שרת התרבות והספורט
ועל ידי שר ירושלים ומורשת

כ"ד באייר התשע"ח
09 במאי 2018

09/05/2018
כ"ב/אייר/תשע"ח

תכנית "שלם"
לחשיפה, שימור, מחקר ופיתוח של אתרי ירושלים הקדומה

במסגרת החלטת הממשלה שהתקיימה לרגל 50 שנה לאיחוד ירושלים, התבקשה רשות העתיקות להציג לממשלת ישראל תכנית עבודה לפרויקט "שלם" – לחשיפה, שימור, מחקר ופיתוח של אתרי ירושלים הקדומה.

להלן תכנית העבודה בהתאמה לתקציב הממשלתי בסך 47 מיליון ₪ בשלב א'.

מרבית הפרויקטים יבוצעו במסגרת מיזם משותף המקודם בימים אלה בין רשות העתיקות לעמותת אלע"ד.

הסכומים במסמך (במיליון ₪) כוללים עלויות חשיפה ארכיאולוגית ומחקר, פרסום מדעי הולם, תיעוד, פרסומים לקהל הרחב (בעברית ובלע"ז), שימור, תכנון אדריכלי, פרוגרמות חינוכיות ארכיאולוגיות, הכשרת סגל מדריכים לפעילות הארכיאולוגית, הסדרה בטיחותית והנדסית של האתרים והתנגשתם לקהל מבקרים בעלי מוגבלויות, ואוצרות.

פרויקט	פירוט	תקציב ממשלתי מוקצה ל"פרויקט שלם", שלב א'	תקציב משלים מסעם המיזם המשותף
מצודת מעיין הגיחון	<p>חפירת החדרים החצובים בתווך התת קרקעי ומעל הקרקע.</p> <p>השלמת חפירת ערוץ הקדרון מתחת למצודה והכשרתו כחמשך למסלול הביקור.</p> <p>שימור המעבר המבוצר ושילובו במסלול הביקור, כולל הסדרה בטיחותית והסדרת ההנגשה למבקרים בעלי מוגבלויות.</p> <p>תכנון ואוצרות.</p>	2	2
הרחוב המדורג מימי הבית השני, "דרך עולי הרגלים"	<p>השלמת חפירת המוקדים שונים לאורך תוואי הרחוב כולל התוואי חיצוא מברכת השילוח עד למתחם חיובל; הסדרה בטיחותית, שימור, תכנון; ופתיחת המסלול והכשרתו כמסלול ביקורים</p>	22	28

JERUSALEM REGION

منطقة اورشليم القدس

מרחב ירושלים

מען למכתבים: רשות העתיקות, מרחב ירושלים, ת.ד. 586, ירושלים 91004 טל. 02-5377027, 02-5377027 פקס. 02-5371099
P.O.Box 586, Jerusalem 91004 Israel, Tel. 972-2-5377027, 972-2-5376582 Fax: 972-2-5371099
website: www.antiquities.org.il – jeru@israntique.org.il

		מוזיאלי מודרני.	
3	2	השלמת החפירה והכשרת המתחם התת קרקעי למבקרים, כולל הסדרה בטיחותית, שימור והסדרת ההנגשה למבקרים בעלי מוגבלויות וקידום התכנון האדריכלי והאוצרות המוזיאלית.	מנהרת התצוגות והחיבור למבנה האבן הגדול "ארמון מלכי יהודה".
2	2	הסדרה בטיחותית לטובת מעבר קהל לכל אורך התעלה	תעלת הניקוז שמימי הבית השני
6	4	השלמת חשיפת שכבות היישוב הכוללות את: ארמון הלני המלכה, החקרא, מבני גזית מימי החשמונאים, ומבני הציבור מימי שיבת ציון ומתקופת הבית ראשון. הכנת פרוגרמה ותכנון רעיוני להקמת מוזיאון ארכיאולוגי לילדים.	"מתחם קדם" - משלחת החפירות המשותפת לרשות העתיקות ואוניברסיטת תל אביב ובחשתתפות מכוני מחקר נוספים מחקר
2	2	השלמת החפירה של יסודות הכותל המערבי שמתחת לקשת רובינסון, תכנון ושימור, הסדרה בטיחותית, אוצרות, הסדרת ההנגשה למבקרים בעלי מוגבלויות, ושילוב המקום במסגרת מסלול הסיורים בגן הארכיאולוגי.	יסודות הכותל המערבי שמתחת לקשת רובינסון
	10	הכנת תכניות חינוכיות ויצירת שלל פעילויות ארכיאולוגיות לנוער ולתלמידים כולל השתתפות פעילה במיזמי חפירה ושימור.	הנחלה וחינוך
	3		תיעוד, מחקר ופרסום
43	47		סה"כ

במרכה
ד"ר יובל ברוך
ארכיאולוג מרחב ירושלים

העתק
ישראל חסון, מנהל רשות העתיקות
דובי בר טוב, סמנכ"ל כספים רע"ת

9 במאי 2018

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: תכנית לחשיפת ירושלים הקדומה

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים: ביום 28.5.17 הציגה רשות העתיקות את "תכנית שלם" שמטרתה להביא לחשיפתם, חקירתם ופיתוחם של אתרי העתיקות בירושלים הקדומה לצורך המטרות המפורטות בהצעת ההחלטה וביניהן הגדלת מספר המבקרים, הנגשת אתרי עוגן לקהל הרחב, פיתוח תשתיות לקליטת קהל, מחקר, הנחלה ועוד. בהמשך לכך, רישמת הממשלה לפנייה את כוונת רשות העתיקות לבצע בשלבים, במסגרת תכנית העבודה שלה את "תכנית שלם". החלטת ממשלה זו מתייחסת לשלב הראשון בתכנית ומוצע כי, השלב הראשון יבוצע בשנים 2018-19, והתקציב הממשלתי למימושו יועבר על ידי משרדי הממשלה בסכומים המפורטים בהחלטה ויאוגם במשרד התרבות והספורט לשם העברתו לרשות העתיקות.

כפי שנמסר מרשות העתיקות, הרשות פרסמה פומבית את כוונתה להתקשר, בכפוף לתקציב, עם עמותת אלעד במיזם משותף לצורך ביצוע החלקים הרלוונטיים בתכנית שלם הנוגעים למתחם עיר דוד וכן בשיתוף רשות הטבע והגנים לאור היות מרבית השטח גן לאומי מוכרז. לא התקבלו השגות לנושא וההסכם טרם נחתם.

יצוין, כי התכנית אינה מופיעה בתכנית העבודה של רשות העתיקות כפי שהוגשה לאישור השרים ומשכך, ככל שתאושר ההחלטה לאיגום המשאבים שיועברו אל רשות העתיקות לצורך ביצוע כאמור, על מועצת הרשות להוסיף את ביצוע התכנית לתכנית העבודה, לעדכן את הצעת התקציב ולאשר ולהגיש לאישור השרים והממשלה כנדרש בסעיף 23 לחוק רשות העתיקות, תשמ"ט-1989.

כמו כן, היות ומדובר באזור המיועד לתכלית דתית, נדרש לקבל אישור מוועדת שרים (שהרכבה: שרת התרבות והספורט, שרת המשפטים ושר הדתות) לפי סעיף 29(ג) לחוק העתיקות, תשל"ח-1978 הקובע כי "לעניין אתר עתיקות המשמש לצורך דתי או מוקדש לתכלית דתית, לא ייתן המנהל אישור לחפירה או לאחת הפעולות המנויות בסעיף קטן (א) אלא באישור ועדת שרים המורכבת מהשר כיושב-ראש, שר הדתות ושר המשפטים".

קשיים משפטיים: אין, בכפוף לביצוע בהתאם לאמור לעיל, לנהלים המקובלים במשרדי הממשלה ובכפוף לכל דין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:
ההצעה הועברה ליועמ"ש במשרד רה"מ, המשפטים, ירושלים ומורשת, חינוך, השיכון והבינוי, החקלאות.

פריפריה ונגב גליל- אין מניעה משפטית.
משרד המדע והטכנולוגיה- אין מניעה משפטית.

עמדת היועצת המשפטית של משרד התרבות והספורט : אין מניעה משפטית לקבלת החלטה לאור האמור לעיל ובכפוף לביצוע לפי כל דין.

בברכה,
מירב כהן, עו"ד

העתק: מר יוסי שרעבי, מנכ"ל המשרד
עו"ד הדס פרבר, היועצת המשפטית.